

Eminentissimi Ac Reverendissimi Domini, D. Joannis Baptistæ, Cardinalis De Luca, Theatrum Veritatis Et Justitiæ, Sive Decisivi Discursus

Ad Veritatem Editi In Forensibus Controversiis, Canonicis & Civilibus, in quibus in Urbe Advocatus, pro una partium scripsit, vel Consultus respondit ; Cum Indicibus Argumentorum, Causarum ac Rerum luculentissimis. Opus Tam Judicibus, Quam Causarum Patronis, atque omnibus in utroque Foro ...

Tractatus Primi Pars I. de Usuris, & interesse, Pars II. de Cambiis, Pars III. de Censibus, Pars IV. de Societatibus Officiorum

Luca, Giovanni Battista de

Coloniae Agrippinae, 1691

Disc. XXVIII. Romana pecuniaria. De extinctione census, ac cessatione fructuum, ex eo quod creditor efficiatur dominus censiti; Et quid si ex facto merè voluntario desinat ille possideri, An census ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74112](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74112)

9ap. ult. num. 25. & sequen. Rot. decis. 39. num. 10. par. 7. recent.

Ponderabam quoque considerabilem esse diuturnam creditorum acquiescentiam spatio plurium annorum, postquam eis omnia præmissa notificata fuerunt, illa enim speciem approbationis præserte videtur, ut punctualiter *Adden. ad Gregor. decis. 480. in fine*, quodque debitores ut censum prædictum redimerent, æquivalentem summam pariter ad censum sub minoribus fructibus acceperant, undè asperum videbatur ut ob huiusmodi subtilitates debitor gravari deberet ad duplicata intersuria, Ideoque sufficere videbatur casum reddi dubium, ut in isto intrate deberet æquitas pro debitoribus contententibus de damno vitando contra creditorem contententem de lucro, quam æquitatem in non curanda nullitate evidenti depositi servavit *Rota in dicta Romana fructuum dotis 28. Januarii 1661. coram Perosio, de qua sub tit. de dote, & in aliis, ac agitur etiam in alia Romana fructuum inter Principem Sabellum & Principem Iustianum sub eodem tit. de dote*; Ad plures autem annos, quibus hæc scripta fuerunt, causa adhuc propo- sita non fuit, forsan auctores agnoscentes eorum prætensionis in subsistentiam acquiescent, cum nisi diver- sæ facti circumstantiæ concurrant, reflectendo etiam ad veritatem, iustitiam & æquitatem huic parti assiste- re videantur.

ROMANA

PECUNIARIA

PRO

PAULO JORDANO

CUM

COMITE FRANCISCO STELLA.

*Causa disputata coram Pralato Iudice
Commissario, postea concordata.*

De extinctione census, ac cessatione fructuum, ex eo quod creditor efficiatur Dominus fundi censiti; Et quid si ex facto mere voluntario desinat ille possideri, an census reviviscat.

SUMMARIUM.

- 1 **F**acti series.
- 2 **E**o ipso, quod creditor efficiatur dominus fundi censiti, resolvitur census.
- 3 **A**n tali casu debeantur fructus loco damnorum & interesse.
- 4 **Q**uando creditore non possidente amplius fundum censitum census reviviscat.
- 5 **S**ervitium uni debita extinguatur, si eius sit fundus serviens, & quid si postea alienaverit.

DISC. XXVIII.

Uamplures inter istas partes sagittæ ne conjunctas habitæ fuerunt controverti coram prælato iudice commissario, potissima verò, super qua majores fuerunt disputationes, consistebat in puncto præscriptionis juris redimendi quasdam domos venditas seu in solutum datas cum pacto de retrovendendo, de quo habetur actum in sua materia *sub tit. de empt. & venditione*; Alter verò controversiæ punctus fuit iste, an ad favorem Stellæ decursi essent fructus quorundam censuum per ipsum seu ejus auctores jure translativæ cessionis acquisitorum à creditoribus auctorum Jordani, ac impositorum super eisdem domibus, quæ cum dicto pacto per dicti Jordani auctores venditæ seu ex causa dotis in solutum datæ fuerint auctori Stellæ.

Pro tempore quo hic vel ejus auctores possederunt fundum de eorum dominio effectum, casus videbatur indubitatus, quod non deberentur fructus tanquam fructus census, quoniam actio & passio dari non possunt in eodem subjecto, atque res mea mihi servire non potest, undè cum sensus sit species servitutis (licet verè & propriè non sit talis,) receptum est, ut eo ipso, quod creditor censuarius efficitur pominus fundi censiti, census habeatur pro extincto seu resolutio *ex plene deductis per Conc. quest. 114. nu. 1. cum sequen. Rot. decis. 69. num. 7. post Merlin. de pignor. decis. 213. nu. 5. post Zacch. de oblig. & sepius*.

Idque tanquam de jure certum admittebant scribentes in contrarium, dicebam tamen deberi fructus tanquam damna & interesse, dum debitor fundum censitum vendiderat, seu in solutum dederat huiusmodi oneribus non expressis, cumulando ad id eas decisiones & auctoritates, quas habemus obligantes debitorem censuarium ad damna & interesse ex censu malè imposito super re non libera vel non capaci ex *deductis in Romana Salviani disc. 13. & in Sabinen. censu disc. 31.*

Verum in hoc videbatur æquivocari, quoniam termini erant diversi, ac etiam quia creditor inexcusabilis erat, dum census voluntariè acquisivit de tempore quo rectè sciebat ipsum tanquam effectum dominum fundi censiti esse in capacem illos possidendi, Undè propterea potius retorquendo easdem auctoritates quamvis ad casum incongruas, dicebam versari in prima parte distinctionis in eis contentæ, ubi scilicet creditor ab initio est concius non libertatis vel incapacitatis fundi, quo casu neque damna & interesse debentur ut, in alios casus mox citatis; Dubitabam verò potius quod damna & interesse prætendi possent jure evictionis, quam emptor ita prævenerat, solvendo illis creditoribus, qui poterant domum venditam evincere juxta ea, quæ habentur in *Tuderina census pro Cospiano disc. 25.* Et quamvis hoc motivum non deducere per defensores alterius partis, illud tamen insinuabam Jordano principali, qui erat etiam juris peritus, ut prævidens difficultatem faciliteret concordiam, ut puto sequutam.

Major disputatio fuit super eo tempore, quo creditor seu cessionarius deserat fundum censitum possidere, quando pro eo scribentes dicebant esse casum indubitatum, ob cessantem incompatibilitatem, quæ erat unica dubitandi ratio, Atque ad id probandum deducebant auctoritates & decisiones firmantes census reviviscantiam, quoties bona pro eo in solutum data creditori evincuntur, & de quibus habetur *suprà in Perusina Census disc. 15. & in Roma-*

na reviviscencia sub tit. de feud. disc. 31. Verum, & in hoc pariter videbatur æquivocari, solumque reflectendo ad veritatem, apud me urgebat dictum alterum motivum damnorum & interesse, quoniam reviviscencia census, ubi aliqua species pro eo data est, rectè procedit in casu evictionis atque ubi possessor invitus non possidere definit, in quibus terminis loquuntur auctoritates & decisiones de hoc agentes, Secus autem ubi definit possidere ex causa voluntaria, quia nempe ipse eam alteri vendat, quoniam cum emptore ipsius jure possideat, ac ratione domini in eo residentis, idcirco videtur in proposito habendus pro possessore tanquam per organum illius, cui ipse dedit, Ad quod probandum deducebam dispositionem textus in l. si quis ades 23. ff. de servit. urban. prædiorum, ubi deciditur, quod si ego habeo servitutem super domo, quæ deinde mea fiat, servitus extinguitur, & non reviviscit, si ego eandem domum deinde alteri vendidero, & in his terminis ita sentit *Cenc. dicta quest. 114. n. 14. in fine juxta ultimam impressionem*; Atque ad idem facere videntur deducta per *Annal. resol. 21.* de obligatione causativa cessante in eo, qui deficit possidere rem, ex qua debitum resultabat, ut non procedat in eo, qui ex facto proprio merè voluntario destinat illam rem possidere, eam alteri vendendo, seu aliis transferendo, quoniam, ut dictum est, idem continuare fingitur in ejusdem rei dominio ac possessione per organum illius novi possessoris, qui ex ipsius jure utrumque obtinet; Occasio autem non dedit formiter ac maturius hunc punctum examinandi, cum in hac facti specie dictum motivum damnorum & interesse inanem hujusmodi quaestionem reddere videretur.

ROMANA CENSUS

DE MAFFEIS

PRO

PAULINA MAFFEA

CUM

ABBATE MARIO MAFFEO

Causa disputata coram A. C. & in Signatura, & resoluta pro Paulina,

Cessio census quando dicatur facta translative, vel potius extinctive, ad diversos effectus, illum præsertim, An in hujusmodi cessione per mulierem vel alium prohibitum contrahere sine solemnitatibus statutariis, istæ requirantur; Et in hæres debitoris censuarii possit translative acquirere censum.

SVM MARIVM.

- 1 **F**Acti series.
2 Practicabilis non est processus executivus pro censu incontinenti sublato per instrumentum ex-

inctionis ex eo quod prætendatur simulatum.

- 3 In extinctione census tanquam in alienatione necessaria non requiruntur solemnitates requisitæ in alienationibus.
4 Ex quibus cessio census censetur extinctiva.
5 Que regula tenenda sit ad dignoscendum, an cessio sit extinctiva vel translativa, & quid operentur verba.
6 Quando hæres censetur acquisisse proprio vel hereditario nomine.
7 Hæres beneficiatus representat duplicem personam, & potest esse creditor hereditatis.
8 De conclusione, ut inventarium non suffragetur, quatenus vires hereditaria suppetant, an instruat ad incompatibilitatem.

DISC. XXIX.

Sque ab anno 1613, per Bernardinum Maffeam impositus fuit census in sorte scutorum 3. in. ad favorem Paulinæ, quæ de anno 1648. illum cessit Benedicto ejusdem Bernardini filio & hæredi beneficiato; Cumque eadem Paulina, defuncto dicto Benedicto, superite Abbate Mario fratre & hærede, prætenderet, non obstante dicta cessione utpotè simulata, ac etiam nulla, ob servatas solemnitates in contractibus mulierum requisitas à statuto Urbis 151. continuasse in ejusdem census dominio & possessione, proindeque pulsaret dictum Marium tanquam Bernardini debitoris hæredem mediatum ad solutionem fructuum, pro quibus coram A. C. petebat mandatum executivum contra bona hereditaria, reus autem conventus exciperet de dicta cessione, replicante actrice de simulatione, ista suas patiebatur difficultates, cum ea in dubio non præsumatur, ejusque justificatio pendeat ab extrinsecis probationibus quamvis præsumptivis & adminiculativis requiruntibus iudicis declarationem, à qua altera pars appellare potest, Undè propterea quoties non concurret ejusdem simulationis probatio certa & incontinenti facta, resultans ex confessione partis, impossibile est posse praticari ex parte actoris iudicium executivum pro suo priori credito, quod reus sublatum docet per contrarium actum, quem actor, replicando dicat simulatum, cum tunc exceptio sit clara, turbiditas verò consistat in ipsius actoris replicatione, & sic exceptio clara, replicatio turbida.

Melior autem mihi scribenti pro actrice videbatur alia replicatio nullitatis dictæ cessionis ob non servatas solemnitates prædictas in contractibus mulierum requisitas à dicto statuto Urbis 151. ita enim incontinenti elisa remanebat rei conventi exceptio, seu defensio utpotè resultans ex ventre ejusdem scripturæ, ex qua ipse exceptionem deducebat, ideoque integra remanebat prior actio, perinde ac si actus sequutus non esset, cum nullum & nihil æquiparentur, atque ita docet praxis quotidiana.

Pro hujusmodi nullitate evitanda, scribentes pro reo dicebant, solemnitates prædictas (quæ juxta opinionem hodie in Curia receptam, non obstante, quod statutum ageret de quatuor casibus, absque dubio necessariæ sunt in quibuscumque contractibus & actibus, ex quibus mulier lædi potest) rectè procedere in contractibus & actibus voluntariis sonantibus in voluntariam alienationem vel obligationem, secus autem in actibus necessariis, qualis dicitur ille creditoris censuarii retrocedentis seu extinguentis censum per